

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ НА ОСНОВІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ

Кірілко Ольга Романівна

Науковий керівник доц., Торяник Ж. І.

Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «УБС»

В умовах економічної нестабільності однією із проблем розвитку банківської системи та зниження рівнів ризику банківської діяльності є страхування залучених депозитів комерційними банками. Протягом останніх років у багатьох країнах світу було створено офіційні системи страхування депозитів. І хоча концепція страхування досить очевидна, проекти страхування депозитів на практиці бувають достатньо складними та суттєво різняться між собою.

Взагалі такі проекти можна вважати альтернативним заходом, що реалізується урядом або центральним банком для захисту вкладників від втрат або зниження ризику у разі ліквідації банку. Однак, страхування депозитів обумовлене: потребою в захисті фінансових інтересів депонентів; необхідністю ліквідування ризику системної банківської кризи.

Вище перелічені заходи мають попередити масове вилучення депозитів вкладниками та забезпечити більш стабільну довіру до банків та банківської системи взагалі. Безпека депозитів закріплене навіть на законодавчому рівні, а саме Законом України №4452-VI «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», тобто «Фонд гарантування вкладів фізичним особам». Цей фонд гарантує кожному вкладнику банку повернення коштів за його вкладом, навіть включаючи відсотки, але сума не буде перевищувати граничного розміру відшкодування за вкладами. Границі суми відшкодування вкладів з кожним роком змінювалися, наприклад, у 1998 році ця сума дорівнювала 500 гривням, а у 2012 році сума становила 200 000 гривень і до сьогодні ця сума не піддавалася змінам [1].

За час існування «Фонду гарантованих вкладів фізичним особам» здійснювались виплати вкладникам 48 банків, після чого Національний Банк України відкликав банківську ліцензію, що і призвело до ліквідації багатьох банків. Всього в межах гарантованого розміру відшкодування отримали понад 513 тисяч вкладників на загальну суму 14,3 млрд. грн. Найбільший обсяг виплат був здійснений у 2010 році – 2,3 млрд. та у 2014 році – майже 8,5 млрд. грн.

З 12 серпня 2015 року набув чинності Закон України №629-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку», який говорить про посилення повноважень Фонду та підвищення його ролі. Передбачені Законом норми встановлюють реальну відповідальність пов'язаних осіб у випадку недостатності майна для розрахунків закладами фізичних осіб, які перевищують гарантовану суму, та іншими кредиторами банку [2].

Наступний етап вдосконалення системи гарантування (з 1 січня 2016 р.) передбачає: скорочення строків для затвердження виконавчою дирекцією Фонду гарантування плану врегулювання до 30 днів з дня початку процедури виведення банку з ринку; скорочення строків тимчасової адміністрації з 3 місяців до 1 місяця з можливістю її продовження на 1 місяць виключно з метою реалізації плану врегулювання, який передбачає інший спосіб виведення банку з ринку, окрім ліквідації банку; прискорену ліквідацію неплатоспроможного банку, у разі його відповідності критеріям, встановленим нормативно-правовими актами Фонду гарантування.

На останньому етапі (з 1 липня 2016 року) передбачено скорочення строків початку виплат відшкодування коштів всім без виключення вкладникам за рахунок коштів Фонду гарантування до 20 робочих днів з дня початку процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку, тобто, не чекаючи прийняття НБУ рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку. Перспективними змінами до Закону, які плануються 1 січня 2017 року є розширення суб'єктивного складу, а саме – гарантії розповсюдяться і на фізичних осіб – підприємців.

Отже, система страхування вкладів є не надто легкою процедурою. Саме завдяки цьому страхуванню, вкладники мають більш спокійнішу поведінку, навіть тоді коли банківська система не є достатньо сильною, щоб фінансувати всі компенсації по депозитам, тому вагоме місце посідає уряд, який може частково компенсувати вклади з урахуванням можливостей пошуку відповідних додаткових фінансових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Річний звіт фонду гарантування вкладів фізичних осіб за 2015 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.fg.gov.ua/images/docs/reports/Річний_Звіт_Фонду_2015.pdf
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку» від 16.07.2015 №629-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/629-19>